

[Jens Møller.]

Principielt og på lidt længere sigt må vi vel nok sige, at i et retssamfund, i et velfærdssamfund, må arbejdsløshed ganske enkelt være noget, der ikke eksisterer. Der må kun være tre muligheder: enten er folk i arbejde, eller også er de syge, eller også er de under en eller anden form for uddannelse.

Arbejdet her i folketinget består jo i det store og hele i at lægge rammerne omkring det danske folks liv. Gennem lovgivningen lægger vi rammerne, og det er meget vigtigt, hvordan disse rammer bliver, at de ikke strammer og snærer, og at de giver mulighed for den udfoldelse, som mennesker nu engang trænger til.

Men samtidig må vi nok sige, at endnu vigtigere end rammerne er indholdet, og indholdet, ja, det er vel det, man i bredeste forstand kalder kultur, det danske folks holdning, det danske folks målsætning. Også på dette område mener jeg at vi som folkevalgte og som politikere har et ansvar, et ansvar, som vi må dele med mange andre, bl. a. med pressen.

Det danske folks holdning i dag bærer vel i vid udstrækning – det får man i hvert fald indtryk af – præg af utilfredshed og misundelse og bitterhed. Det er ikke alene blandt de mennesker, der har det dårligt, man møder det, det er måske i lige så høj grad blandt dem, man kunne kalde de velbærgede. Det er i sig selv ødelæggende for disse menneskers muligheder for livsudfoldelse, at de er præget af disse sindstilstande.

Årsagen hertil må nok søges i, at man herhjemme mere og mere opfatter lykken som det at kunne købe det, man har lyst til at købe, som muligheden for et stadig voksende forbrug, som det at kunne eje. Dette forbrugers-ræs må og skal standses. Det, der giver frustrationen, er jo netop, hvis det, man har sat som sit vigtigste mål, pludselig ikke længere kan lade sig gøre.

Kendsgerningen er, at det ikke kan fortsætte. Vi kan ikke fortsætte rovdriften på råvarerne. Vi kan ikke fortsat frådse med energien. Vi kan ikke fortsætte med forureningen i den grad, som vi har gjort hidtil. Vi må se i øjnene, at der fremover må komme en langsomme vækst, og at den vækst, der nu måtte være råd til, først og fremmest må komme de fattige og dårligst stillede til gode. Når vi tænker globalt, vil det især sige befolkningerne i u-landene, hvor der virkelig er fattigdom til stede.

Det er derfor uhyre vigtigt, at det danske folk ligesom får en bedre målsætning, en ny og bedre målsætning for sit liv. Hvis man kunne gå sammen om en indsats, en kamp imod menneskehedens fælles fjender overalt i verden, hvor de findes, en kamp imod sult, imod uvidenhed, imod vold, imod ufrihed, enten den så findes i øst, syd eller vest, imod forurening og rovdrift på ressourcerne, så tror vi, at det ville kunne give livet indhold og mening for mange mennesker. Eller hvis man kunne gå ind i kampen imod massesamfundets dårlige sider, hvor mennesket alt for ofte bliver anonymt, og være med til at ændre samfundet mere i retning af små samfund, hvor man kender hinanden.

Det samme gælder produktionslivet, hvor masse-mennesket spiller sin rolle som arbejder, men ikke som menneske. Hvis man kunne bryde arbejdsmiljøerne op i mindre enheder og give mennesker virkelig medinteresse i det, de arbejdede med, så ville det kunne være med til at gøre mennesker til mennesker, ikke bare i deres fritid, men også i arbejdstiden, og det vil sige til frie mennesker.

Frihed er jo et ord, der er blevet misbrugt ganske enormt, og derfor må jeg lige sige lidt om, hvad jeg mener med det. Jeg mener ikke libertinisme eller frisind, som der er nogle, der kalder det, der går ud på, at man bare skal gøre, hvad man har lyst til, og lade være at forpligte sig. Frihed har altid noget med ansvarlighed at gøre, med det at være et frit menneske, der kan og vil sætte sig ind i tingene og derudfra træffe sin beslutning efter, hvad man anser for sandt og godt og rigtigt, uanset om det måske ikke altid passer éns egne lavere instinkter og lyster.

Målsætningen for menneskene må ikke længere være forbrugers-ræns målsætning, for så kører vi i sæk. Målsætningen må vel siges at skulle være noget i retning af, at vi skal danne et samfund gennem vore love og på anden måde, et samfund, hvor det er let for det enkelte menneske og for familierne at vokse og udvikle sig til frie, åbne og kærlige mennesker – ja, lad os bare sige det ligeud også fra dette sted: til at blive netop den slags mennesker, som det er Guds vilje at vi skal være. Selv om mange, måske også her i salen, vil være uforstående over for det, så er vi i kristeligt folkeparti enige om, at netop deri ligger lykken for det enkelte menneske såvel som for samfundet som helhed.